

Ana Gabaj Miloš

Knjižnica Ivana Gorana Kovačića, Knjižnice grada Zagreba

ana.gabaj.milos@kgz.hr

ISSN 1845-2434

[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Malim koracima do zanimljivih rezultata: kako je pokrenut *Kreativni svijet priča* u Knjižnici Ivana Gorana Kovačića

Little steps to interesting results: how the Creative World of Stories was started in Ivan Goran Kovačić Public Library, Zagreb City Libraries

Stručni rad

Sažetak: Kreativni svijet priča ciklus je radionica u Knjižnici Ivana Gorana Kovačića koji je pokrenut 2017. godine povodom 60. obljetnice knjižnice. Cilj programa poticanje je aktivnog i kritičkog čitanja te čitanja s razumijevanjem, a namijenjen je djeci od tri do devet godina. Program uključuje čitanje odabranih preporučenih slikovnica ili slikovnica po vlastitom izboru, jezične i misaone igre te kreativno izražavanje. Usmjeren je na razvoj socijalnih vještina i empatije, jačanje komunikacijskih sposobnosti i obogaćivanje vokabulara.

Gljučne riječi: čitanje, knjižnica, kreativnost, mašta, razvoj djeteta

Uvod

Peti-Stantić (2019: 45) tvrdi da ljudski mozak nije predviđen za čitanje, stoga bi čitanje trebalo imati središnje mjesto u obrazovnom procesu jer se na njemu zasniva potencijal cjeloživotnog učenja, dok je ovladavanje čitalačkom pismenošću, s druge strane, preduvjet razvoja sposobnog i samopouzdanog čovjeka koji u čitanju uživa i koji tekstove prihvaća kao prozore u svjetove s kojima se na drugi način ne bi susreo. Čitanje s razumijevanjem kamen je temeljac intelektualnog razvoja i cjeloživotnog učenja, a čitatelj je onaj koji uživa čitajući, koji uživa istražujući tekst i nove spoznaje.

Imajući to na umu, trebali bismo čitati kako bismo se razvijali, a najbolje je krenuti odmah! Važno je napomenuti da čitanje nikako ne bi trebalo biti mehanički proces, već bi ono, osobito za djecu, trebalo biti magično, trebalo bi otvarati vrata u neke druge, nove svjetove u kojima djeca mogu biti ono što požele. Svjetove u kojima se mogu poistovjetiti s likovima

iz priča ili biti neki potpuno novi lik, pronaći novo rješenje problema unutar priče ili jednostavno uživati u prostranstvima teksta koji priča nudi. Ritual čitanja također je veoma važan čimbenik, bez obzira na to gdje se zbiva. Djeca koja redovito čitaju, a još pritom i uživaju u pročitanom, doživljavaju tekstove na jedinstven način. Oni tekstove prisvajaju i prilagođavaju ih sebi, stoga čitanje s razumijevanjem uvelike doprinosi i njihovu snalaženju u svijetu.

Godine 2017. pružila se mogućnost okupljanja djece u Knjižnici Ivana Gorana Kovačića kako bi im se ponudilo nešto što nije postojalo duži niz godina – redovna aktivnost koja bi podrazumijevala čitanje priča. Osim čitanja priča, cilj je bio izgraditi slušatelja u pravog čitatelja koji bi redovito dolazio u knjižnicu, posuđivao knjige i čitao ih, razgovarao o knjigama, sudjelovao u aktivnostima, kreativno se izražavao, a pritom se razvijao i u mnogim područjima.

Ukratko o Knjižnici

Knjižnica Ivana Gorana Kovačića osnovana je 1957. godine te je sastavni dio mreže Knjižnice Marina Držića koju, uz nju, čine i Knjižnica Marina Držića, koja je područna knjižnica, te još dva ogranka: Dječja knjižnica Marina Držića i Knjižnica Savica. Godine 2007. zajedno s područnom knjižnicom i ostalim ograncima mreže Knjižnice Marina Držića ulazi u sastav Knjižnica grada Zagreba, a u svome sastavu ima Odjel za djecu i Odjel za odrasle. Odjel za djecu doživljava ponovno buđenje sredinom 2017. godine kada se počinju provoditi stalne i povremene aktivnosti za djecu.

Od slušatelja do čitatelja

Odakle početi? – pitanje koje se 2017. godine prvo nametnulo kada je u knjižnici dobivena mogućnost *oživljavanja* Odjela za djecu. Naime, u središte pozornosti stavljena su djeca kao korisnici knjižnice. Budući da u knjižnici dugo nije bilo redovne aktivnosti za djecu, plan je bio ne samo dovesti djecu u knjižnicu već im ponuditi i kvalitetnu literaturu, urediti dječji odjel na način da postane ugodno mjesto za druženje i čitanje, ojačati komunikacijske sposobnosti djece, obogatiti njihov vokabular, potaknuti ih na kreativno izražavanje i još mnogo toga. Iduća pitanja na koja je trebalo odgovoriti bila su: *Što organizirati?*, *Za koga osmisliti?*, *Na koji način privući?*, *Kada održati?*, *Što ponuditi?* te *Pod kojim nazivom sve to obuhvatiti?*

Razmišljajući o tim pitanjima, proučena je literatura koja je pomogla u osmišljavanju edukativne pričaonice koja bi nakon čitanja priče sadržavala i kreativnu radionicu temeljenu na priči. Aktivnost je nazvana *Kreativni svijet priča*. Primarni cilj bio je čitanjem priča i

pomoću igre djecu potaknuti na kreativan način učenja i izražavanja, razvijati socijalne vještine, razvijati empatiju i slobodno mišljenje, ojačati komunikacijske sposobnosti djece te im obogatiti vokabular, ali i, kako navodi Sarosy (2021: 7), pomoći djeci da premoste ili isprepletu stvarnost i maštu, dok bi priča bila most koji sve to povezuje.

Prvi zadatak bio je okupiti djecu u knjižnici i tu se već naišlo na problem. Naime, djeca nisu često dolazila u knjižnicu, lektiru su posuđivali roditelji, a kad bi djeca i došla u knjižnicu, nisu se zadržavala. Prvi je korak bio uspostaviti kontakt s roditeljima koji su dolazili po slikovnice, raspitati se jesu li zainteresirani dovesti dijete na pričaonicu u knjižnicu te koji im dan i koje vrijeme najviše odgovaraju. Nakon prikupljanja podataka nastao je popis od desetak roditelja koji su bili zainteresirani za novu aktivnost u knjižnici. Tako je *Kreativni svijet priča* dobio stalni termin svakog četvrtka u 18 sati.

Priče su birane prema dobi djece koja su posjećivala knjižnicu (od tri do sedam godina), no s vremenom se lepeza dobi proširila pa je pričaonica počela okupljati djecu od tri do devet godina. Budući da je raspon godina bio velik, izbor priča i osmišljavanje radionica koje bi svima bile zanimljive i poučne postao je teži, no naglasak je bio na tome da priča mora pobuditi interes svakog djeteta. Interes koji se nastavlja i nakon priče. Pri izboru priče proučavani su preporučni popisi *Laboratorija čitanja*, službene stranice Knjižnica grada Zagreba, portal Moderna vremena i još mnogi drugi. Čudina-Obradović (2003: 46) tvrdi da pri izboru slikovnice treba imati na umu da se slikovnica, čiji je tekst napisao pisac za djecu, a ilustracije potpisao slikar, lako prepoznaje po bogatom i maštovitom likovnom sadržaju koji uvlači dijete u novi svijet i potiče ga na otkrivanje novih likovnih doživljaja. Jezik je takvih slikovnica dobar i lijep, daje kratku i jednostavnu poruku, smisao, zaključak.

Na početku svakog čitanja priče osmišljena je zanimljiva igra koja je na neki način uvijek povezana s pričom jer, kako navodi Aladrović Slovaček (2018: 11), ima li boljega, jednostavnijega i ljepšega načina učenja od učenja kroz igru? Znanje uistinu može biti zabavno, samo kad mu se na drukčiji način pristupi.

U svom radu Peti-Stantić (2008: 6) navodi da spoj igre, kao prirodne dječje djelatnosti, i jezika, kao jednoga od osnovnih sredstava sporazumijevanja u svijetu, omogućuje neopterećeno učenje i ovladavanje društvenim, pa onda i jezičnim ulogama, korištenje naslijeđenoga iskustva, ali i ovladavanje tim istim svijetom na bilo kojoj razini.

Uvodnom igrom djeca se zainteresiraju za samu priču. Nakon toga slijedi priča koja je u središtu svakog našeg druženja. Čita se u mirnoj i ugodnoj atmosferi našeg dječjeg odjela. Također, treba imati na umu da je predškolsko dijete slušatelj, a ne čitatelj (Kralj, 2022: 4) i da je jako bitno da se svako dijete polako uvede u svijet slušanja i čitanja.

Nakon čitanja priče slijedi razgovor o samoj priči, glavnim likovima, tijeku radnje, nepoznatim riječima, ali i odgovaranje na brojna dječja pitanja. Djeca međusobno

raspravljaju o samoj temi, imaju prijedloge o drukčijem završetku priče, komentiraju ilustracije... – tu je posebno naglasak na jezičnom izražavanju.

Slika 1. Kreativni svijet priča

Kreativna radionica vezana uz priču dolazi poslije i tome se djeca jako vesele jer se tek tad mogu kreativno izraziti o onome što je pročitano i diskutirano. Radionice su uvijek vesele, maštovite, kreativne i popraćene dobrim komentarima djece i roditelja, a obuhvaćaju vještine koje Vizek Vidović, Rijavec, Vlahović-Štetić i Miljković (2003) dijele na: motoričke (lijepljenje, bojenje, modeliranje, izrezivanje) i grafomotoričke vještine (pisanje slova i imena), razumijevanje i razmišljanje, snalaženje u prostoru, komunikaciju s drugom djecom i još mnogo toga. Cilj je pričaonica da dijete razvija govorne (usvajanje jezičnih pravila, razvijanje vokabulara), socijalno-emocionalne (motivacija, empatija, socijalizacija), kognitivne (rješavanje problema, kreativnost) te tjelesne/psihomotorne (razvoj grube i fine motorike) vještine.

Ponekad su u sklopu *Kreativnog svijeta priča* organizirani susreti s književnicima i udrugama koje bi djeci predstavile svoj rad pa su djeca u knjižnici mogla upoznati Dijanu Meyer Sarajlija (*U ritmu slasne stihobasne*), Jelenu Pervan (*Mrljek i Prljek u knjižnici*) i Koranu Serdarević (*Kameni div*), dok im se od udruga predstavila udruga Smiješak za sve. Centar za psihološku podršku i razvoj *Pričaj mi* izveo je predstavu za najmlađe prema slikovnici *Juha od bundeve* koja se održala zahvaljujući financijskoj potpori Gradske četvrti Trnje. Osim te predstave, zajedno s kolegicom Ivanom Palčić Borić, izvedena je predstava koja je dramatisirana vlastitim snagama prema slikovnicama (*Snjegović Snješko na čaju kod vještice Klotilde* Želimira Hercigonje i Ivane Guljašević Kuman, *Kraljevska pusa* Davida Mellinga i *Veliki zli lisac* Benjamina Rennera). Knjižnicu je posjetila i Bolnica za medvjediće, a

iz Zoološkog vrta grada Zagreba održali su predavanje za djecu pod nazivom *Zagrebački životinjski kutak*. Dr. med. dent. Ksenija Momčinović-Bival održala je radionicu o važnosti održavanja higijene usne šupljine i zuba, a od djelatnika Knjigovežnice Klanac djeca su saznala kako se oblikuje i čuva knjiga.

Slika 2. Književni susret s Jelenom Pervan, *Mrljek i Prljek* u knjižnici

U osmišljavanju nekih radionica sudjelovali su i roditelji, ali i djeca pa je taj dio programa nazvan *Veliki čitaju malima*.

Izazovi

Pričaonica se do pojave epidemije održavala u kontinuitetu, svakog četvrtka u 18 sati, a u iznimnim slučajevima u pomoć su priskakale i druge kolegice. Tijekom 2020. godine, zbog drugih obveza u knjižnici, u vođenje pričaonice uključila se i kolegica Ivana Palčić Borić. Uvođenjem epidemioloških mjera 2020. godine sve aktivnosti za djecu u knjižnici bile su obustavljene. Također se slična situacija nastavila i većim dijelom 2021. godine, dok je tek krajem godine omogućeno održavanje programa za djecu uz određene uvjete povezane s veličinom prostora – tako je broj posjetitelja bio ograničen na petero sudionika po programu. Usprkos izazovima, pričaonica se nastavila i djeca se ponovno sa smiješkom i velikim interesom okupljaju u knjižnici. Prvotna je grupa djece u međuvremenu porasla pa su se neki prebacili na druge knjižnične aktivnosti, ali zato u knjižnicu dolaze novi dječji korisnici koji se vesele novim pričama i kreativnim radionicama te rado povedu i svoje

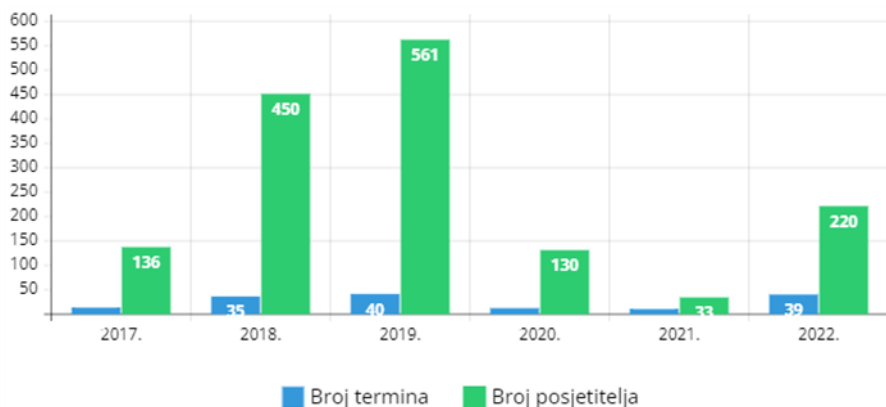
prijatelje, a cilj knjižnice i dalje ostaje isti kao i na samom početku – što više djece izgraditi u buduće čitatelje jer se ljubav prema knjizi razvija čitanjem.

Umjesto zaključka

Kreativni svijet priča redovna je aktivnost Odjela za djecu u Knjižnici Ivana Gorana Kovačića koja se održava svakog četvrtka u 18 sati. Program je pokrenut 2017. godine povodom 60. obljetnice knjižnice, a temelji se na čitanju kvalitetnih slikovnica uz razne kreativne radionice i igre. Nijedan početak nije lak pa tako nije bio ni ovaj, ali cilj je bio jasan – potaknuti djecu i njihove roditelje na dolazak u knjižnicu, poticati čitanje kvalitetnih slikovnica i knjiga, promovirati knjižnicu kao zanimljivo mjesto za druženje, učenje i zabavu te razvijati dječju kreativnost i maštu. O programu je snimljen i promotivni video 2018. godine pod nazivom *Creative World of Stories Ivan Goran Kovačić Public Library, Zagreb City Libraries* dostupan na internetskoj adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=GBrXWMrMVzI&t=18s>.

Program je izvrsno prihvaćen od strane djece, ali i roditelja, što prikazuju i rezultati navedeni u tablici. Naime, u razdoblju od 2017. do 2022. godine, imajući na umu dvije godine s epidemiološkim ograničenjima, održano je 146 pričaonica, s ukupno 1530 posjetitelja.

Godina	Br. termina	Br. posjetitelja
2017.	12	136
2018.	35	450
2019.	40	561
2020.	11	130
2021.	9	33
2022.	39	220
ukupno	146	1530

Prilog 1. Tablica i dijagram s prikazom broja termina i broja posjetitelja od 2017. do 2022. godine

Usprkos svim izazovima, *Kreativni svijet priča* i dalje teži istim ciljevima kao i na samom početku jer se, imajući na umu Peti-Stantić (2019: 272) čitateljem i čitateljicom ne rađa, nego se odlučuje postati na osnovi vjerovanja u vrijednost pisane kulture i intelektualni potencijal vlastitoga uma, ali i zato što uživamo u čitanju. Stoga djecu treba okupiti, ponuditi im kvalitetne sadržaje, postaviti pred njih kreativne i misaone izazove i rezultati neće izostati.

Literatura korištena za pripremu programa

1. Aladrović Slovaček, K. (2018) *Kreativne jezične igre : priručnik*. Zagreb: Alfa.
2. Bašić, I. (2014) *O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse*. Zagreb: Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju.
3. Bojović, D. (2013) *Više od igre – ispričaj mi priču : dramske metode u radu s djecom*. Split: Harfa.
4. Došen Dobud, A. (2016) *Dijete – istraživač i stvaralac : igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea.
5. Došen Dobud, A. (2018) *Djeca otkrivaju tajne svijeta : priručnik za odgojitelje u dječjim vrtićima*. Zagreb: Alinea.
6. Horvat-Vukelja, Ž. (2019) *Pričom do glazbe : priča kao polazište u glazbenom odgoju i obrazovanju mlađe i predškolske dobi*. Zagreb: Glazbaonica Ljubav.
7. Kovač, M. (2021) *Čitam, da se pročitam : deset razloga za čitanje knjiga u digitalno doba*. Zagreb: Naklada Ljevak.
8. Peteh, M. (2018) *Radost igre i stvaranja*. Zagreb: Alinea.
9. Peti-Stantić, A. (2008) *Jezične igre za velike i male*. Zagreb: Alfa.
10. Sabljak, Lj. (2022) *Knjiga i kako je čitati : priručnik za vođeno čitanje (biblioterapiju)*. Zagreb: Medicinska naklada.
11. Terhart, E. (2001) *Metode poučavanja i učenja : uvod u probleme metodičke organizacije poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.
12. Višnjic Jevtić, A. (2018) *Izazovi suradnje : razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.
13. Witmer, L. (2008) *Kratke aktivnosti za rad nakon čitanja*. Buševac: Ostvarenje.

Literatura korištena za članak

1. Aladrović Slovaček, K. (2018) *Kreativne jezične igre : priručnik*. Zagreb: Alfa.
2. *Creative World of Stories Ivan Goran Kovačić Public Library*. Zagreb City Libraries.
Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=GBrXWMrMVzI&t=18s>
[03.04.2023.]
3. Čudina-Obradović, M. (2003) *Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Čudina-Obradović, M. (2000) *Kad kraljevna piše kraljeviću : psihološki temelji učenja čitanja i pisanja : priručnik za učitelje*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak za promicanje kvalitete življenja djece i obitelji.
5. Kralj, J. (2022) Vještine opismenjivanja djece predškolske dobi. *Varaždinski učitelj – digitalni časopis za odgoj i obrazovanje*, 5(9), str. 86–91. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/393924> [27.02.2023.]
6. Peti-Stantić, A. (2008) *Jezične igre za velike i male*. Zagreb: Alfa.
7. Peti-Stantić, A. (2019) *Čitanjem do (spo)razumijevanja : od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti*. Zagreb: Naklada Ljevak.
8. Sarosy, J. (2021) *Kako pričati priče djeci : i svima ostalima*. Zagreb: Stilus knjiga
9. Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V. i Miljković, D. (2003) Razvoj i individualne razlike. U: Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V. i Miljković, D. *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP : Vern. Str. 41–98.